

Mødet den 14. Novbr. 1918. (For lukkede Døre).

Fraværende: Bech, Brøndum, Møller, Valdemar Petersen og Simonsen. Under Behandlingen af Punkt 5 deltog Politimester Goll i Mødet.

1. (J. Nr. 505—1918). Indstilling om **Bortgivelse af Kommunens Fripladser ved »Den jyske Handelshøjskole«.**

Følgende var indstillede:

1. Esther Boyer, Datter af Enkefru B., $\frac{1}{2}$ Friplads i 3. Klasse.
2. Astrid Josephsen, Datter af Lærer J., $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.
3. Ingrid Liisberg, Datter af Enkefru L., $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.
4. Thyra Sædam, Datter af Fisker S., $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.
5. Svend Uldall, Søn af Driftsleder U., $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.
6. Lily Parst, Datter af Assistent P., $\frac{2}{3}$ Friplads i 1. Klasse.

Indstillingen vedtoges.

2. J. Nr. 509—1918). Indstilling om **Bortgivelse af Kommunens Fripladser ved »Aarhus Handelshøjskole«.**

Bestyrelsen havde indstillet følgende:

1. Jenny Kirstine Andreassen, Datter af Skolebetjent A., $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.

2. Anna Jensine Torp Christensen, Datter af Arb. C., $\frac{1}{2}$ Friplads i 1. Klasse.
3. Kamma Marie Fredskilde, Datter af Bestyrer F., $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.
4. Karen Elna Henriksen, Datter af Kobbersmed H., $\frac{1}{2}$ Friplads i 1. Klasse.
5. Karen Marie Jensen, Datter af Byraadsmedlem Niels Jensen, $\frac{1}{2}$ Friplads i 2. Klasse.
6. Oda Johanne Olesen, Datter af Inspektør O., $\frac{1}{2}$ Friplads i 1. Klasse.
7. Inger Marie Schjøtt, Datter af Syerske S, $\frac{1}{2}$ Friplads i 1. Klasse.

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 8⁴⁴—1918). Indstilling om **Eftergivelse eller Nedsættelse af Forskelsskat** for Skatteaaret 1917—18.

Formanden oplyste, at det drejede sig om 2 Andragender, der var indkommet senere end de andre. Skatteinspektøren anbefalede Eftergivelse.

Bevilgedes.

4. (J. Nr. 8⁵⁹—1918). Andragende fra **Velgørenhedshjemmet om Eftergivelse af Kommuneskat**.

Skatteinspektøren kunde af Hensyn til Konsekvenserne ikke anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

5. (J. Nr. 476—1918). Andragende fra Politimesteren om **Anskaffelse af et Udrykningsautomobil til Aarhus Politi**.

Politimester Goll fremsatte og begrundede Andragendet. Det var urolige Tider, og det var i høj Grad ønskeligt at fremme Politiets Mobilitet saa meget som muligt. Derfor var det nødvendigt, at Politiet blev udrustet med Bil. Jo hurtigere, Politiet kunde komme til Stede ved Op-
løb og Tog gennem Byen, desto bedre, for ligesom ved en Ildebrand voksede Faren og Tabet

for hvert Minut. En forholdsvis lille Hob vilde hurtigt samle en stor Menneskemængde, selv om de fleste kun strømmede til af Nysgerrighed; men ildesindede Elementer kunde ogsaa slutte sig til, og jo større Skaren blev, des mere voksede Humøret, Modet og Farligheden, og des større blev Vanskeligheden ved at splitte Sværmen. Derved voksede ogsaa Farligheden baade for Borgerne og for Politiets egne Folk. Det var ikke tilstrækkeligt at henvise Politiet til at løbe, for en By som Aarhus havde nu en stor Udstrækning, og hvis Betjentene kom overanstrengte og forpustede til Stedet, kunde de ikke optræde, som de skulde. Ogsaa paa anden Maade kunde det have stor Betydning med en Udrykningsvogn, f. Eks. ved Ildebrandstilfælde. Brandvæsenet klagede ofte over, at det ikke kunde komme til for Folkesværmen, men maatte vente, til Politiet kom til Stede og ryddede Pladsen. Det kunde undgaas, naar Politiet havde en Bil. Ved Slagsmaal og Gadeuorden kunde fulde eller tilskadekomne Folk transporteres bort paa Bilen. Men fremfor alt gjaldt det i vor Tid for Politiet om at være hurtigt i Vendingen; det kunde ikke nytte at gaa eller komme i Lunte-trav ligesom det gamle Brandvæsen, der kom trækkende med Sprøjterne. En Udrykningsbil ansaas for nødvendig ved ethvert større Polit, baade herhjemme og i Udlandet, og i Aarhus havde man ogsaa i længere Tid imødekommet dette Krav ved at leje en Bil. Men denne Ordning havde kun kunnet træffes, fordi de private Bilejere manglede Benzin; naar det forandredes, kunde der næppe lejes en Bil, i hvert Fald vilde Bekostningen derved blive langt større end Renten af den Sum, som en Automobil til Politiet vilde koste. En almindelig Automobil var heller ikke hensigts-

mæssig, der var for meget Glas, og Bilen var for lille. I det hele taget var den nuværende Ordning ganske foreløbig; den Bil, man først havde haft, var gaaet i Stykker, og det havde kun været muligt at leje en anden fra Dag til Dag. Taleren havde derfor søgt forskellige Oplysninger om, hvor en saadan Bil kunde faas, og hvad den vilde koste, og havde særlig konfereret med Frederiksberg Politi, som havde to Biler, en større og en mindre, og som ansaa dem for uundværlige. Der var kommet et Tilbud fra et Firma i Horsens om en Bil til 26000 Kr., men den var urimelig stor og alt for dyr. Men der var et Firma i København, som leverede Hospitalsbiler o. lign., der havde tilbudt at levere en praktisk Politibil med Plads til 8—9 Personer for 13500 Kr., eventuelt for 12800 Kr. Taleren vilde altsaa indtrængende bede Byraadet tage denne Sag under velvillig Overvejelse, for Situationen var en saadan, at det var nødvendigt at gøre alt, hvad der med Fordel kunde gøres, for at fremme Politiets Mobilitet og derigennem gavne Borgerne i Byen.

Christensen vilde godt indrømme, at Tidene var vanskelige; men Forholdene var dog næppe saa slemme i Aarhus for Øjeblikket, at det var nødvendigt over Hals og Hoved at anskaffe en saadan Bil. Politiet havde jo i Øjeblikket en lejet Bil til Raadighed, og foreløbig kunde man vel nok klare sig med den, selv om den ikke var tidssvarende. Taleren vilde sætte Pris paa, om man kunde klare sig med den nuværende Ordning foreløbig, saa Forslaget kunde fremsættes ved Budgetbehandlingen, og Beløbet eventuelt bevilges der. Det var rigtig nok, at der havde været Uroligheder i København og ogsaa lidt i Aarhus, men Afstandene var ikke særlig store her, da Opløbene

næsten altid fandt Sted i Byens Hjerter, og paa mange Pladser kunde der vist næppe manøvreres med en saadan Bil. Selvfølgelig var den af Betydning i mange Tilfælde, f. Eks. ved Slagsmaal eller lignende og ved Ildebrand; og en By som Aarhus burde maaske nok have en saadan Bil. Men Talerens Gruppe ønskede helst Spørgsmaalet udsat til Budgetbehandlingen, saa var der ogsaa en Mulighed for at komme ned paa noget lavere Priser end i Øjeblikket.

M i k a e l J o h a n s e n vilde spørge den ærede Formand, om Budgetudvalget var blevet suspenderet; for Andragendet var stilet til Budgetudvalget, men det var Kasseudvalget, der havde haft det til Behandling. Med Hensyn til selve Andragendet vilde Taleren meget anbefale at bevilge det. Man var i dette Land tilbøjelig til først at kaste Brønden til, naar Barnet var druknet; men hvis man skulde have et saadant Automobil, burde det vist være saa hurtigt som muligt, og der var ingen Grund til at dække over det. Hvis Politimesteren erklærede sig tilfreds med et lejet Automobil indtil Budgetbehandlingen, kunde Taleren ikke have noget imod Udsættelsen; men ellers burde det anskaffes snarest muligt.

F o r m a n d e n vilde til Mikael Johansens Spørgsmaal sige, at naar Budgetudvalget ikke havde været tilkaldt, var det paa Grund af de utaalelige personlige Forhold, der herskede indenfor dette Udvalg, og som gjorde en Forhandling saa godt som umulig. Taleren skulde ikke komme nærmere ind derpaa, men ønskede for Fremtiden at benytte Budgetudvalget saa lidt som paa nogen Maade muligt. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Udsættelse til Budgetbehandlingen mente Taleren, at man lige saa godt kunde vedtage at anskaffe

Bilen nu og saa opføre den paa Budgettet for næste Aar, saa der var ikke nogen formel Vanskelighed derved. Oven i Købet var man jo langt henne paa Aaret.

Brammer var meget glad over, at Politimesteren var fremkommet med et saadant Andragende. Det var i vor Tid af meget stor Betydning, at Politiet var i Stand til at møde i rette Tid, og der var tillige megen Brug for et saadant Automobil til Transport af syge og saarede, ikke mindst ved de store Arbejder, som nu udførtes eller paatænktes udført i Byen. Hospitalsbilen var til Stadighed optaget, og hvorledes det vilde gaa i Fremtiden, vidste ingen. Christensen syntes ikke om at anskaffe Bilen nu paa Baggrund af de herskende Uroligheder; men derfor behøvede man ikke at udsætte det, for der var altsaa Grunde nok foruden. Taleren vilde anbefale at fremskaffe et saadant Transportmiddel hurtigst muligt.

Mousten antog, at naar Politimesteren kom med dette Forslag nu, var den egentlige Grund vel nok, at Politiet frygtede for Tumulter. Men Afstandene i Byen var dog ikke særlig store, og Politiet havde mange Cykler, oven i Købet en Del Motorcykler. Ellers kunde Taleren slutte sig til Dr. Brammers Udtalelser om, at det var rart ved Ulykkestilfælde og lignende at have en Bil mere end Hospitalets Ambulance. Skulde Politiet have en Bil, maatte det først undersøges, om der var Plads til Garage, for hvis denne skulde være et eller andet Sted i Byen, vilde Udrykningen tage for lang Tid. Der havde ogsaa været Tale om, at »Røde Kors« vilde anskaffe Ambulance omkring i Byerne, og hvis dette skete, vilde en Politibil ikke være saa nødvendig.

M i k a e l J o h a n s e n vilde til Borgmesteren sige, at han kendte ikke disse utaalelige Forhold indenfor Budgetudvalget. Taleren var altid kommet til Stede, naar der var kaldt paa ham, og havde gjort sin Pligt indenfor Udvalget, og Borgmesteren kunde næppe af personlige Grunde suspendere et af Byraadet valgt Udvalg.

F o r m a n d e n skulde ikke indlade sig paa en nærmere Diskussion om disse Forhold, men det næste Skridt fra hans Side vilde blive en Henstilling til Byraadet om at foretage en Rekonstruktion af Budgetudvalget, saaledes at disse Forhold kunde undgaas.

N. J o h. L a u r s e n vilde foreslaa at henvise Sagen til Budgetudvalget, og dette kunde saa tilkalde Politimesteren til Drøftelse.

P o l i t i m e s t e r G o l l henviste til sine tidligere Udtalelser om en lejet Bil. Hvis Ordningen havde været nogenlunde sikker, kunde man maa-ske vente til næste Finansaar, men Ordningen var saa usikker, at Politiet en Dag kunde staa og mangle en Bil. Taleren kunde derfor ikke slaa sig til Ro dermed, for den nuværende Ordning var ikke forsvarlig. Det var rigtigt, at Politiet havde Cykler; men disse var ikke altid til Stede, for de skulde jo gøre megen anden Tjeneste, og Cykler var heller ikke anvendelige i menneskefyldte Gader. En Garage var meget nødvendig, selv om man beholdt den lejede Bil, for en Bil kunde ikke godt staa ude i al Slags Vejr, og det var ogsaa sket, at ildesindede Personer om Natten havde beskadiget den. Men der kunde vist skaffes Plads til en Garage i Politistationens Baggaard, naar der blev lavet Udkørsel til Rosengade.

P. P e t e r s e n vilde tilraade at vedtage Politimesterens Forslag straks. Naar Politiet satte Liv

og Lemmer i Vove for Borgernes Sikkerhed, maatte Byraadet ikke staa tilbage, hvor det kun drejede sig om Penge, og det spillede ingen Rolle, om man bevilgede Beløbet nu i Stedet for at vente til Budgetbehandlingen. Det var maaske netop i denne Tid, der var mest Brug for Bilen, saa Byraadet kunde næppe forsvare at udsætte Sagen.

Christensen havde ikke tænkt sig, at det var saa vanskeligt at leje en Bil i denne Tid, hvor der stod saa mange Hundrede ubenyttede Biler omkring i Byen; men Folk vilde maaske ikke leje dem ud. Taleren kunde slutte sig til Laursens Forslag om at vise Sagen tilbage til Budgetudvalget, hvor den saa kunde drøftes sammen med Politimesteren, inden Byraadet tog Beslutning.

Formanden havde intet derimod, saa meget mindre som han ikke havde været til Stede ved det Møde i Udvalget, hvor Spørgsmaalet blev drøftet. Saa kunde man tillige undersøge Garage-spørgsmaalet.

Jakob Jensen antog, at der let vilde kunne indrettes en Bilgarage i Gaarden til Ejendommen Mejlgade Nr. 4, som jo tilhørte Kommunen.

Henvistes til Budgetudvalget.

6. (J. Nr. 8⁵⁷—1918). Sagen angaaende **Ligningskommissionens Ansættelse af Aarhus Oliefabriks Skat.**

Der forelaa Meddelelse om, at Aarhus Byting havde dømt Aarhus Kommune til at tilbagebetale Oliefabrikken et Beløb af 48345,75 Kr. med Renter 5 % p. a. fra 15. Februar 1918.

Skatteinspektøren anbefalede, inden der toges Bestemmelse om Appel, at faa en Udtalelse fra Højesteretssagfører Vagn Aagesen om Sagen.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 10—1918). Valg af **Strandsynsmænd, Hegnsynsmænd, Taksationsmænd, Jordboniteringsmænd, Vandsynsmænd, 1 Medlem til Overformynderiets Laanebestyrelse, samt Voldgiftsmænd til Afgørelse af Tvistigheder ved Handel med Husdyr.**

Udsattes.

8. (J. Nr. 12¹⁵—1918). Indstilling angaaende Tildeling af **Alderdomsunderstøttelse.**

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 490—1918). Andragende fra Folketingsmand A. Stilling om **Fritagelse for Hvervet som Byraadets Referent.**

Udsattes.

10. (J. Nr. 510—1918). Indstilling fra Skovudvalget om **Udleje af Varna-Pavillonen, saalydende:**

»Da Restauratør Nielsens Lejemaal angaaende Varnapavillonen udløber den 1. April 1919, anmoder Udvalget om Byraadets Bemyndigelse til efter indhentet Tilbud at udleje Pavillonen for de kommende 10 Aar til den højestbydende, Restauratør Krogh Hansen, Aarhus, for en aarlig Afgift af 7295 Kr. i de første 3 Aar, 7795 Kr. i de paafølgende 3 Aar og 8295 Kr. aarlig i de resterende 4 Aar og iøvrigt i Hovedsagen paa samme Vilkaar, som den nugældende Lejekontrakt indeholder. I Tilfælde af, at der føres elektrisk Sporvej til Varna, forhøjes Lejeafgiften med 10 %. — Lejeren ønsker installeret Køleanlæg i Kælderen og er da villig til at amortisere Anlægsudgiften, der anslaaes til ca. 15000 Kr., med 10 % aarlig. Udvalget kan anbefale, at denne Foranstaltning bringes til Udførelse.«

F o r m a n d e n forelagde Indstillingen og bemærkede, at det ikke var nogen høj Leje, men man fik næppe mere i Øjeblikket. Udvalget havde

ogsaa tænkt paa at udleje for en kortere Tid; men paa den Maade fik man vist ikke gode Tilbud, for Folk vilde jo helst sikres for en længere Aarrække ved en saadan Overtagelse. Der skulde træffes store Foranstaltninger med Hensyn til Inventar o. lign., og det havde Krogh Hansen bragt i Orden, idet han skulde overtage det hos den tidligere Lejer; ellers kunde det næppe fremskaffes i Øjeblikket. Udvalget havde derfor ment at maatte indstille dette Tilbud. Krogh Hansen havde været paa Varna en Tid og havde tidligere haft Ansættelse paa Royal, saa han var godt kendt i Byen.

B r a m m e r vilde gerne, da der alligevel skulde træffes Forandringer derude, henlede Opmærksomheden paa Pavillonens Musiksal, om der ikke i Salen kunde afholdes virkelige Orkesterkoncerter, saa man fik mere Nytte af den. Musikerne havde overfor Forskønnelsesudvalget hævdet, at det var gavnligt at holde Orkestret samlet om Sommeren, hvorved ogsaa Musikernes Stilling vilde blive mere betrygget. Byen gav jo 12000 Kr. til et kommunalt Orkester og fik egentlig for lidt ud deraf, men der kunde maaske naas et bedre Resultat, hvis Orkestret blev anvendt paa Varna; det kunde muligvis indføres i Kontrakten med Værten. Det var en skrækkelig Musik, der havde været derude det sidste Aar, og det var ikke en ligegyldig Sag, for Varna var et af Byens mest søgte Udflugtssteder, og det havde kostet Byen en meget stor Sum.

F o r m a n d e n mente, det vilde volde Vanskeligheder at indrette en virkelig Koncertsal med stor Tribune, da Pladsen vist var for lille. Men Udvalget skulde tage det under Overvejelse.

Kjeld Sørensen bekræftede, at Teaterorkestret ved forskellige Lejligheder havde henvendt sig til Forskønnelsesudvalget og bedt dette gøre noget for at holde sammen paa Orkestret, saa det kunde maaske være rimeligt, at dette Spørgsmaal blev taget op. Men der var en Vanskelighed ved, at der fandtes 2 Dirigenter, som vist begge vilde være Topfigur. Udvalget havde forsøgt at støtte Dirigenten ved Teaterorkestret; men hverken »Varna« eller »Friheden« vilde have Orkestret med denne Dirigent, saa det blev vist et vanskeligt Spørgsmaal at ordne. Den foreslaaede Leje var ret lav, og den maatte nødvendig trækkes længere ned ved Ordningen af Musikspørgsmaalet.

Formanden antog ikke, Skovudvalget kunde gøre andet end ordne Lejespørgsmaalet og Lokalerne. De personlige Forhandlinger maatte vist føres senere.

N. Joh. Laursen havde ogsaa engang — højst uværdig — haft noget at gøre med den kommunale Musik og havde dengang erfaret, at der var mange Vanskeligheder paa dette Felt. En af disse var, at man ikke gerne vilde have Strygeorkester i fri Luft. Taleren kunde derfor ikke se rettere, end at man, som Formanden foreslog, maatte ordne Lejemaalet først og saa senere forhandle med de paagældende Personer. Men det blev vist ret vanskelige Forhandlinger.

Jakob Jensen var klar over, at Lejeforholdene var blevet vanskelige under Krigen, og derfor var det ogsaa vanskeligt at faa en ordentlig Leje derude. Lejen burde have været større, men naar der ikke var nogen, som Skovudvalget kunde anbefale, der vilde give mere, maatte man helst vedtage Forslaget. Det andet Spørgsmaal om Musikken maatte saa ordnes senere. Det var vist

umuligt at lave Lokalerne om til Koncertsal; det maatte man hellere vente med, til der engang kunde bygges noget derude med dette Formaal for Øje. Den nuværende Pavillon var bygget til Selskaber og ikke til Orkesterhal.

Formanden vidste ikke, om man kunde tænke sig Muligheden af at indrette Orkesterplads i den ene Ende af Salen. Men det vilde Værten vist modsætte sig.

Christensen vilde gerne henlede Opmærksomheden paa et andet Spørgsmaal, da man nu stod foran en Udlejning. Det var bekendt, at Skovværterne havde skruet Priserne ganske overordentlig op. Det burde Byraadet have Haand i Hanke med, saaledes at der f. Eks. for nogle af de mest brugte Varer, som Kaffe og Øl, blev sat en Pris, som ikke maatte overskrides, og som kun kunde hæves ved Forhandling med Byraadet. Det samme burde gælde Prisen for Vand paa Maskine, for denne Pris var ganske uanstændig. Taleren vilde henstille, at man begyndte med dette Princip, nu Varnapavillonen skulde lejes ud, og saa fortsatte ved de andre Pavilloner, naar de blev til Leje, saa man kunde faa nogenlunde rimelige Priser; saa vilde Besøget sikkert ogsaa blive meget større. En anden Ting var ogsaa uheldig her, at det egentlig var Bager Emmery, der havde købt Servicet af den hidtilværende Vært og altsaa stod som Indehaver af det, hvorved den ny Vært vilde blive ganske afhængig af ham. Hvad Musikken angik, maatte det Spørgsmaal vist i nogen Grad overlades til Værten, og hvis han vilde have Folk derud, blev han nødt til at sørge for ordentlig Musik. I »Friheden« havde man f. Eks. haft udmærket Musik i det sidste Aar, og det kunde ogsaa mærkes paa Besøget. Lejemaalet gjaldt jo for

10 Aar, og om 5 Aar kom der nok en Spørvej derud; saa var 10 % ikke nogen stor Lejeforhøjelse, og derfor burde der ogsaa kunne bestemmes noget om Priserne paa de mest gangbare Varer.

M i k a e l J o h a n s e n var Dr. Brammer taknemlig, fordi han havde bragt Musikspørgsmaalet frem, for i det sidste Aar havde Musikken derude været ganske elendig, og Musikerne var mest forløbne Italienere og Tyskere. Værten kunde vist ikke komme til Rette med det kommunale Orkester, og derfor var det kommet til »Friheden«. Maaske kunde man tænke sig den Ordning, at Skovudvalget eller Forskønnelsesudvalget skulde godkende de Musikkorps, der blev antaget; det var vist den eneste Maade, hvorpaa man kunde sikre sig, at det blev god Musik, og det havde meget stor Betydning. Taleren kunde ikke rigtig tro, at Konditor Emmery havde købt Servicet, for Krogh Hansen havde udtalt, at han selv havde købt det, men maaske Emmery stod bagved.

J a k o b J e n s e n vilde gøre den Bemærkning, at Manden vist selv havde købt det, men Emmery var Kaution, og det var jo det samme paa en anden Maade. Hvad Restaurationspriserne angik, syntes Taleren, at Prisen paa Sodavand og lignende var noget af det grelleste; her burde sikkert sættes en Grænse.

F o r m a n d e n kunde godt indse, at der kunde være nogen Rimelighed i at sætte Priser paa de almindeligste Varer, og der kunde godt forhandles nærmere derom; men det var jo noget vanskeligt, naar man vilde have en første Klasses Restauration. Hvad Musikken angik, vilde Skovudvalget gerne være med til at tilvejebringe de Indretninger, der var nødvendige for Musikken, men ellers

kunde Udvalget næppe blande sig i dette Spørgsmaal. Taleren vidste godt, at Emmery tidligere havde været blandet ind i Sagen med Hensyn til Service, men troede, at dette Forhold var hævet; Udvalget kunde dog næppe blande sig deri. Taleren antog altsaa, at Udvalget kunde slutte Kontrakt væsentlig paa Grundlag af Indstillingen og saa forhandle nærmere i Henhold til de faldne Udtalelser.

Indstillingen vedtoges.
